مەككىدە نازىل بولغان — سۈرە مەسەد — 5 ئايەت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

تَبَّتْ يَدَآ أَبِى لَهَبٍ وَتَبَّ ﴿١﴾ مَآ أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُۥ وَمَا كَسَبَ ﴿٢﴾ سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ﴿٣﴾
وَٱمْرَأَتُهُۥ حَمَّالَةَ ٱلْحَطَبِ ﴿٤﴾ فِى جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ﴿٥﴾

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان اللە نىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن

ئەبۇ لەھەبنىڭ ئىككى قولى قۇرۇپ كەتسۇن! (ئەمەلدە) قۇرۇپ كەتتى[1]. ئۇنىڭغا مال - مۈلكى ۋە ئېرىشكەن نەرسىلىرى ئەسقاتمىدى[2]. ئۇ لاۋۇلداپ تۇرغان ئوتقا (يەنى دوزاخقا) كىرىدۇ[3]. ئۇنىڭ ئوتۇن توشۇغۇچى (يەنى سۇخەنچى) خوتۇنىمۇ لاۋۇلداپ تۇرغان ئوتقا كىرىدۇ[4]. ئۇنىڭ بوينىدا مەھكەم ئېشىلگەن ئارغامچا بولىدۇ[5].

بۇ سۈرىنىڭ چۈشۈش سەۋەبى ۋە ئەبۇلەھەبنىڭ پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامغا قارشى تۇرغانلىقى توغرىسىدا

ئىمام بۇخارى ئىبنى ئابباسنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ: پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام تاغنىڭ تۆپىسىگە چىقتى، ئاندىن: «ئى خالايىق!» دەپ ۋاقىرىدى. شۇنىڭ بىلەن قۇرەيشلىكلەر پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ قېشىغا يىغىلدى.

پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئۇلارغا: «ئېيتىڭلارچۇ ناۋادا مەن سىلەرگە بىر دۈشمەن قوشۇنى ئەتىگەن ياكى ئاخشام تەرەپتە سىلەرگە ھۇجۇم قىلماقچى، دېسەم، سىلەر ماڭا ئىشىنەمسىلەر؟» دېدى. ئۇلار: ھەئە، دېدى. پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: «(ئۇنداقتا) ھەقىقەتەن مەن قاتتىق ئازاب كېلىشتىن بۇرۇن سىلەرگە ئەۋەتىلگەن بىر ئاگاھلاندۇرغۇچىدۇرمەن» دېدى. ئەبۇلەھەب قوپۇپ: سەن بوگۈندىن باشلاپ ھالاك بول، سەن بىزنى مۇشۇنىڭ ئۈچۈن چاقىرغانمىدىڭ؟ دېدى. شۇنىڭ بىلەن اللە تائالا ئەبۇلەھەپ ھەققىدە تەببەت سۈرىسىنى چۈشۈردى. يەنە بىر رىۋايەتتە، ئەبۇلەھەب قولىنى قاققىنىچە قوپۇپ: سەن بوگۈندىن باشلاپ ھالاك بول، سەن بىزنى مۇشۇنىڭ ئۈچۈن چاقىرغانمىدىڭ؟، دېدى. شۇنىڭ بىلەن اللە تائالا ئەبۇلەھەب ھەققىدە تەببەت سۈرىسىنى چۈشۈردى، دەپ بايان قىلىندى.

ئەبۇلەھەب پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ تاغىلىرىنىڭ بىرىدۇر. ئۇنىڭ ئىسمى ئابدۇلئۇززا ئىبنى ئابدۇلمۇتەللىبدۇر. تەخەللۇسى ئەبۇئۇتەيبىدۇر. ئۇ چىرايى پارقىراپ تۇرىدىغان كىشى بولغاچقا ئەبۇلەھەب

www.munber.org

(يەنى لاۋۇلداپ تۇرغۇچى) دەپ ئاتالدى. ئۇ پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامغا كۆپ ئەزىيەت بېرەتتى، ئۇنى ناھايىتى يامان كۆرەتتى، كۆپ مەسخىرە قىلاتتى. ئۇنى ۋە ئۇنىڭ دىنىنى ناھايىتى بەك كەمسىتەتتى.

ئىمام ئەھمەد ئەبۇزىنادنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ: ماڭا دەيل جەمەتىدىن ئىسلام دىنىغا كىرگەن رەبىئە ئىبنى ئۇبادە مۇنداق دەپ سۆزلەپ بەردى. تېخى ئىسلام ھەممە كىشىلەرگە تارىمىغان بىر چاغدا مەن پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ زىلمەجازنىڭ بازىرىدا تۇرۇپ ئەتراپىدا توپلىشىپ تۇرغان كىشىلەرگە: ئى ئىنسانلار! ”لا ئىلاھە ئىللاھۇ“ دەپ (ئىمان ئېيتىڭلار) نىجات تاپىسىلەر » دەيدىغانلىقىنى ۋە چىرايى پارقىراپ تۇرىدىغان، كۆزى ئالغاي، چېچىنى ئىككى تال قىلىپ ئۆرۈۋالغان بىر كىشىنىڭ پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام قەيەرگە بارسا، شۇ يەرگە بېرىپ: ئۇ ھەقىقەتەن دىنىدىن چىققان بىر يالغانچىدۇر، دەيدىغانلىقىنى كۆردۈم، مەن (كىشىلەردىن): ئۇ كىشى كىم؟ دەپ سورىسام. ئۇلار ئۇنىڭ پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ تاغىسى ئەبۇلەھەب ئىكەنلىكىنى ئېيتتى.

ئىمام ئەھمەد سۈرەيجدىن ئەبۇ زىنادنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ. مەن رەبىئەگە: سەن ئۇ كۈنلەردە كىچىك بالا ئىدىڭمۇ؟ دېدىم. رەبىئە: ياق، الله تائالانىڭ نامى بىلەن قەسەم قىلىمەنكى، ئىسمىدە بار مەن ئۇ كۈنلەردە تۇلۇم كۆتۈرەلەيتتىم، دېدى.

﴿ئۇنىڭغا مال ـ مۈلكى ۋە ئېرىشكەن نەرسىلىرى ئەسقاتمىدى﴾ ئىبنى ئابباس ۋە باشقىلار: الله تائالانىڭ ﴿ۋە ئېرىشكەن نەرسىلىرى ئەسقاتمىدى﴾ دېگەن ئايىتىدىن ئۇنىڭ بالىۋاقىلىرى كۆزدە تۇتۇلىدۇ (يەنى ئۇنىڭ بالا ـ چاقىلىرى ئەسقاتمىدى دېگەنلىك بولىدۇ)، دېدى. بۇ ھەقتە ئائىشە، مۇجاھىد، ئەتا، ھەسەن ۋە ئىبنى سىرىين قاتارلىقلارمۇ شۇنداق دېدى.

ئىبنى مەسئۇدنىڭ مۇنداق دېگەنلىكى رىۋايەت قىلىندى: پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام قەۋمىنى ئىمان ئېيتىشقا چاقىرغان ئىدى، ئەبۇلەھەب: ئەگەر قېرىندىشىمنىڭ ئوغلىنىڭ دېگەن سۆزلىرى راست بولىدىغان بولسا، مەن قىيامەت كۈنى مال ـ مۈلكىم ۋە بالا ـ چاقىلىرىمنى بېرىپ، ئۆزەمنى (ئۇ قورقۇتىدىغان) قاتتىق ئازابتىن قوتۇلدۇرىۋالىمەن، دېدى. شۇنىڭ بىلەن الله تائالا: ﴿ئۇنىڭغا مال ـ مۈلكى ۋە ئېرىشكەن نەرسىلىرى ئەسقاتمىدى﴾ دېگەن ئايىتنى چۈشۈردى.

﴿ئۇ لاۋۇلداپ تۇرغان ئوتقا (يەنى دوزاخقا) كىرىدۇ﴾ يەنى ئۇ لاۋۇلداپ تۇرىدىغان، ئۇچقۇن چىقىرىدىغان ۋە قاتتىق كۆيدۈرىدىغان دوزاخقا كىرىدۇ.

ئەبۇلەھەبنىڭ ئايالى ئۇممۇ جەمىلنىڭ ئاقىۋىتىنىڭ بايانى توغرىسىدا

﴿ئۇنىڭ ئوتۇن توشۇغۇچى (يەنى سۇخەنچى) خوتۇنىمۇ لاۋۇلداپ تۇرغان ئوتقا كىرىدۇ﴾ ئەبۇلەھەبنىڭ ئايالى ئۇممۇ جەمىل قۇرەيش ئاياللىرىنىڭ كاتتىلىرىدىن ئىدى. ئۇنىڭ ئىسمى ئەرۋە بىنتى ھەرب ئىبنى ئۇمەييە ئىدى. ئۇ ئەبۇسۇفيانىنىڭ ھەمشىرىسى بولۇپ، ئېرىنىڭ كاپىرلىق، (ھەقىقەتنى) ئىنكار قىلىش ۋە تەرسالىق قىلىش ئىشلىرىدا ئۇنىڭغا ھەمدەمدە بولاتتى. شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇ قىيامەت كۈنىمۇ ئېرىنىڭ دوزاخنىڭ ئوتىدا ئازابلىنىشى ئۈچۈن ئۇنىڭغا ياردەمدە بولىدۇ. شۇڭا الله تائالا مۇنداق دېدى: ﴿ئۇنىڭ ئوتۇن توشۇغۇچى (يەنى سۇخەنچى) خوتۇنىمۇ لاۋۇلداپ تۇرغان ئوتقا كىرىدۇ. ئۇنىڭ بويىندا مەھكەم ئېشىلگەن ئارغامچا بولىدۇ﴾ يەنى ئۇ ئېرىنىڭ (ئوتتا) تېخىمۇ بەكرەك كۆيۈشى ئۈچۈن ئېرى بار دوزاختا تاشلاشقا ئوتۇن توشۇيدۇ. ئۇ شۇ ئىشقا تەييار تۇرىدۇ. شۇڭا الله تائالا مۇنداق دېدى: ﴿ئۇنىڭ بويىندا مەھكەم ئېشىلگەن ئارغامچا بولىدۇ﴾ مۇجاھىد ۋە ئۇرۋە: ئۇ ئوتتىن بولغان ئاغامچىدۇر، دېدى.

www.munber.org

ئەۋفى ئىبنى ئابباس، ئەتىيە جەدەلى، زاھھاك ۋە ئىبنى زەيد قاتارلىقلارنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ: ئۇممۇ جەمىلە پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ماڭىدىغان يولغا تىكەن قويۇپ قوياتتى.
مۇجاھىد اللە تائالانىڭ: ﴿ئۇنىڭ بويىنىدا مەھكەم ئېشىلگەن ئارغامچا بولىدۇ﴾ دېگەن ئايىتىنىڭ مەنىسى: (ئۇنىڭ بويىنىدا) تۆمۈردىن بىر تاقاق بولىدۇ دېگەنلىكتۇر، دېدى.

ئەبۇلەھەبنىڭ ئايالىنىڭ پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامغا ئەزىيەت بەرگەنلىكى توغرىسىدا

ئىبنى ئەبۇھاتەم ئەسما بىنتى ئەبۇبەكرىنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ: تەببەت سۈرىسى چۈشكەندە، ئالغاي ئۇممۇ جەمىل قولىدا تاش كۆتەرگىنىچە: ساڭا ۋاي! ئەيىبلەنگۈچىنىڭ (گېپىگە كىرمىدۇق، دىنىنى تاشلىدۇق، بۇيرۇقىغا ئاسىيلىق قىلدۇق، دەپ ۋاقىراپ كەلدى. بۇ چاغدا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئولتۇرۇۋاتقان ئىدى. ئەبۇبەكرىمۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يېنىدا بىللە ئولتۇراتتى ئىدى. ئەبۇبەكرى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ: بۇ خوتۇن كەلدى، مەن ئۇنىڭ سىنى كۆرۈپ قېلىشىدىن قورقىمەن، دېدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «ئۇ، مېنى ھەرگىزمۇ كۆرەلمەيدۇ» دەپ، بىر نەچچە ئايەتلەرنى ئوقۇپ، شۇ ئايەتلەر بىلەن ئۆزىنى ساقلىدى.
بۇ ئايەتلەرنىڭ بىرى، اللە تائالانىڭ: ﴿(ئى مۇھەممەد!) سەن ئاخىرەتكە ئىشەنمەيدىغان (مۇشرىكلارغا) قۇرئاننى ئوقۇغان چېغىڭدا ئۇلار بىلەن سېنىڭ ئاراڭدا يوشۇرۇن پەردە پەيدا قىلدۇق﴾[1] دېگەن ئايىتىدۇر. ئۇ خوتۇن ئەبۇبەكرىنىڭ قېشىغا كېلىپ توختىدى، ئەمما پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنى كۆرمىدى. ئەبۇبەكرىگە: ئى ئەبۇبەكرى! ھەمراھىڭ (يەنى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى دېمەكچى) مېنى سۆكۈپتىمىش، دېدى. ئەبۇبەكرى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ: ياق، بۇ ئۆيىنىڭ (يەنى كەبىنىڭ) پەرۋەردىگارى بىلەن قەسەم قىلىمەنكى، ئۇ سېنى سۆكمىدى، دېدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ خوتۇن: قۇرەيشلىكلەر مېنىڭ قۇرەيشنىڭ كاتتىسىنىڭ قىزى ئىكەنلىكىمنى ئەلۋەتتە بىلىدۇ، دېگەچ قايتىپ كەتتى.
ۋەلىد ۋە باشقىلار: ئۇممۇجەمىل كەبىنى تاۋاپ قىلىپ كېتىۋېتىپ كىيىمىگە پۇتلىشىپ كېتىپ: ئەيىبلەنگۈچى ھالاك بولسۇن، دېدى. ئابدۇلمۇتەللىبنىڭ قىزى ئۇمموھەكىم: مەن ھەققەتەن تۇرمۇش قۇرۇپ بولغان، شۇڭا بۇ ھەقتە مەن توغرىلىق سۆز ئېچىلمايدۇ. مەن بىلىملىك، ماڭا بىلىم ئۆگىتىلمەيدۇ. ھەممىمىز بىر تاغىنىڭ بالىلىرىمىز، قۇرەيشلىك بۇنى ئوبدان بىلىدۇ، دېدى.
اللە تائالاغا شۈكۈرلەر بولسۇن. شۇنىڭ بىلەن سۈرە مەسەدنىڭ تەپسىرى تۈگىدى.

[1] سۈرە ئىسرا 45 ـ ئايەت.

www.munber.org